

Grčka oružana pomoć Bugarskoj?

Brzobjavne vijesti.

Kritični satovi u Grčkoj.

Raspust grčke komore.

A t e n a, 12. novembra. (D. u.) Reuter javlja: Grčka je komora raspuštena. Novi će se izbori provesti 19. decembra.

Uzbudjenost u Ateni.

A t e n a, 12. novembra. (D. u.) Havas javlja: U diplomatskim krugovima vlada neko uzrujanost. Održavalo se je ministarsko vijeće, kojemu je prisustvovao šef generalnog štaba Dusanias.

300.000 Grka u Solunu.

B e r l i n, 12. novembra. U Solunu su stigle nove grčke čete, tako da broj grčkih četa u Solunu i solonskom vojnom kotaru iznosi 300.000 momaka.

Ugovor između Grčke i Bugarske.

L u g a n o, 12. novembra. "Idea Nazionale" izvještuje iz diplomatskog izvora, da faktički postoji ugovor između Grčke i Bugarske, koji Bugarskoj osigurava oružanu grčku pomoć, ako to iziskuje grčko-albanska politika.

Rat u Srbiji.

Bugarske pobjede protiv Engleza i Francuza.

S o f i j a, 12. novembra. (D. u.) Izvještaj od dne 10. novembra: Danas smo postigli u prostoru Gradska i Klepe plamine uspjeha protiv Engleza i Francuza koji su kušali nastajem, da prodju na desnu obalu Vardava, su bili su ipak odbačeni i proganjeni. Na drugim je frontama položaj nepromijenjen. Nastavlja se proganjanje neprijatelja.

Vojvoda Putnik još uvijek vrhovi zapovjednik.

P a r i z, 12. novembra. (D. u.) Havas javlja: Ovdješnje je srpsko poslanništvo izjavilo, da vojvoda Putnik sam i dalje vodi srpsku vojsku. Srpska vlada ne misli na mir. Srbija će se boriti do zadnjeg uzdah.

Dođite brzo u Makedoniju i pomozite nam.

B a r u, 12. novembra. Neutralni švicarski "Bund" piše:

Kod Strumice započeta francuska akcija još se uvijek nije mogla razviti i potrebna su joj još daljnja pojačanja da bude sposobna za život. Zbog toga je problematično, da li će uspijeti uspostaviti spoj s dijelovima srpske vojske, te ga održati. Da li će se Srbi moći ustajati u svojim položajima na Kosovom polju i kod Miropovce, ili će biti primorani da se povuku preko Prizrena, ovisno od operacija progovitelja i od snage pomoći četvornoga saveza. Glede toga morali bi blizu dani donijeti odluku. Oslobođenje srpske vojske bi bilo ovdje tako lako kao ono belgijskih četa kod Antwerpena. Pokušaj saveznika da se iskrcavaju na turskoj i bugarskoj obali, nijesu uspjeli te su još i bezizljevniji. Na polukotaru su galipoljskom streljaci jarcu puni holenska. Ako Turci ukopaju objavljenim in teške mužare, postati će položaj englesko-francuske vojske upravo očajan.

Jasno je, da je srpska vlada u očajne prilike očajna i da je očajan proglaš ministar Pašića, kojim poziva zadnju pomoć. Brzovaj, što ga je dne 9. o. m. poslao u Solun završava riječima:

"Dođite brzo u Makedoniju i pomozite nam!"

Poruka ententna generala.

S o f i j a, 12. novembra. General Serail saopćio je po srpskom konzulu u Solunu, neka se srpska vojska što brže po-

vuče u Albaniju, jer savezničke čete, koje vojuju na jugu, ne mogu da na dugo vrijeme zastavljaju Bugare.

Bitolj.

B e r l i n, 12. novembra. Iz Soluna se javlja: Sad se još suzdržuje željeznički promet na pruzi Solun-Bitolje samo još do Florina. U Bitolju vlada strava. Srbi su već poste napustili grad. Zanimovana je građanska četa, da spriječava pljačkanje. — Na pruzi Krivolak-Džerdželija promedu samo vojnički vlakovi. Englezi dopremaju u Džerdželiju svoje teske topove.

Albanci protiv Srba.

H a m b u r g, 12. novembra. "Hamburger Fremdenblatt" javlja iz Pariza: "Agenca Havas" izvještuje iz Soluna: S dobro se upućene strane javlja, da su Albanci pohvatili odnosno pobjudili mnoge srpske pribjeglice u Albaniju. Zato se mora pokuriti sa iskrcavanjem francuskih četa.

Bugarski sudovi u Srbiji.

B u d i m p e s t a, 12. novembra. "A Vilag" javlja iz Sofije: Bugarska je vlada zaključila, da otvori u osvojenoj Srbiji 80 sudova prvog i drugog stepena.

Prenos municije po Dunavu.

L u g a n o, 12. novembra. "Corriere della sera" javlja iz Bukaresta: Transporti njemačke i austrijske municije po Dunavu u Bugarsku i Tursku bivaju svakim danom u većoj mjeri. Austro-ugarski i njemački brodovi dolaze nesamo u Vidin nego i u Rušuk. Osim municije prevažaju se i automobili i teretni vozovi.

Srpsko ministarsko vijeće pod zaštitom granata.

S o f i j a, 12. novembra. U zgradama, gdje je u Nisu prije ispražnjenja grada bilo drzano ministarsko vijeće, kao što u stanovima ministara, nadjena je množina ručnih granata. Izgleda, kao da su se ministri bojali, da će se nared pobuniti, da će se morati braniti kod eventualnog napada.

Ententa.

Otvorenje Dume.

B e r l i n, 12. novembra. "Lokalanzeiger" javlja, da će se Duma sastati koncem novembra.

Ratno povjerenstvo u Engleskoj.

L o n d o n, 12. novembra. (D. u.) U dolnoj kući izjavio je Asquith, da će se ratno povjerenstvo u odsutnosti Kičenera sastojati iz pet članova i to će biti: Asquith, Balfour, Lloyd George, Bonar i Mackenna.

Italija će najvjestiti rat Njemačkoj.

P a r i z, 12. novembra. "Petit Journal" piše, da nije daleko čas, kada će Italija najvjestiti rat Njemačkoj.

Na jugozapadnoj fronti.

Borbe oko Gorice.

B e r l i n, 12. novembra. "Berliner Tagblatt" piše: Bojevi zadnjih dana išli su za tim, da će se osvoji Gorica. Talijanci su zidovima napreznjama kušali da otečuju frontu. Njihove su borbe bile otežane olujom. Osobito je dne 3. novembra bijesnila istrahitva oluja. Djelovanje letioca se svakim danom povećava, te izgleda, da su Talijanci prepustili ovo zadužacu Francuzima, koji pokazuju osobitu odvažnost i sposobnost. Stanovništvo je u Gorici posve mirno. Prekjučer su n. pr. bile usmrćene u jednoj sobi 4 sestre, a peta je ostala na životu. Mnoge su ulice zatvorene radi toporske paljbe. Naravski i

sve su škole zatvorene, a isto i crkve. Usprkos toga nije grad tako oštećen, kako mnogi misle. Letioci su nekad bacali u grad listiće na kojima je bilo napisano: "Dragi Goričani! Dne 25. oktobra bit ćemo u Gorici!" Nu nisu mogli održati riječi. Sela u okolici su mnogo više trpjela nego grad. Doljno dio Svete Lucije je posve porušen. I pučanstvo po selima se habro drži. Djeca se posvuda igraju po cestama kao u mirno doba.

Razno.

Glavni uhapovljanje Biloava.

B e c, 12. novembra. Vijesti, koje se stavljaju u svezu sa boravkom Biloava u Švicu, e bi ovaj imao putovati u Madrid, i da se je za to pitalo dozvolu u Rimu, ne odgovaraju istini. Poluslužbeni talijanski listovi su stvar demantiraju. U istom se snijera stvar dementira i iz Madrida, te se veli, da tamo nije ništa poznato o kakvoj političkoj misli kneza Biloava. On je putovao u Švicu, da posjeti svog bolesnog brata.

Austrijski poslanik u Beogradu.

B u d i m p e s t a, 12. novembra. Bivši austro-ugarski poslanik u Beogradu, barun Giesl, stigao je parohodom "Budapest" u Beograd. Sa svojom je gospođom posjetio zgradu poslanstva. Nasao je, da je netko provalio u njegov pisani stol, te izgleda, kao da bi bilo tražio tamo važna spise. Jedna je soba opuštena po jednoj granatini, inaše je stan netaknut.

Izgon francuskih redovnika i redovnica iz Bugarske.

S o f i j a, 12. novembra. Francuski redovnici i redovnice, koje se nalaze u Bugarskoj, preno su upućeni, da za tri dana ostave zemlju. Oni će otputovati u Rumunjsku. Škole, u kojima su podučavali, su zatvorene.

Dignuće protivpujolskih naredaba.

L o n d o n, 12. novembra. "Times" javlja iz Petrograda: Ministar je unutrašnjih poslova izjavio, da će zagoravati dignuće svih ukaza i naredaba, koji ograničuju prava Poljaka, i to s razloga, što su Poljaci prolivali svoju krv za Rusiju, te što su pokazali svoju vjernost i odanost prema državi.

"Birževija Vjedomosti" s istih razloga žele da budu dignuta i sva druga ograničenja za druge narodnosti.

Ofenziva na Crnu Goru.

Došao na red i najstiji od naših protivnika, Crna Gora, koja će sada iskusiti gorke ratne dane i na svojim granicama. Ofenziva protiv nje provadja se po planu, koji je zajednički izradjen i protiv Srbije i protiv Crne Gore. Ne smije se s toga nova ofenziva shvaćati posebnim ratstajem, nego mora se procijenjivati sa općeg i višegledišta ukupnog našeg ratnog plana na balkanskom polukotaru uključivši također naše ciljeve protiv francuskih i engleskih četa u Makedoniju i protiv eventualnih talijanskih iskrcavanja u Albaniju.

Početak nove ofenzive i prenos rata na hercegovačko i crnogorsko tlo bio je prijekom vojničkom nuždom, da se Srbi mogu opkoliti. To će se i zbiti, dok prođemo sva krta crnogorske klanice i gore, te potučemo njihove malobrojne čete. Po tom uhrvatli ćemo glavne srpske sile i sa hoka, potisnut ih k moru i oboriti definitivno.

Posljednjih se je godina jednakom brigom raznažno sa slušanjem rata s Crnom Gorom, kao što i sa Srbijom. Nasi su vojnički krugovi doista smatrali uvijek Crnu Goru naravnom saveznicom Srbije i naravnom austrijskom neprijateljom, ne obzirajući se na mnoge osobito vladalačke sporove med beogradskim i crnogorskim kraljevskim dvorom i ne vjerujući brojnim izjavama odanosti starog

Nikite prije Skadarske krize, radi mnogih ljubavi, koje je od Austrije daretljivo i zalavno primio.

Naše je vojničko vodstvo cijenilo uvijek Crnu Goru protivnikom, s kojim nije baš lahko izići na kraj, usprkos maljanosti, siromatstva i malog broja njezinih stanovnika. Naš je glavni stop bio uvijek čvrstno uvjerenja, da rat poduzet protiv malenih i neorganiziranih gorskih četa nije bio posao; jer su Crnogorci od prirode ratborno plemo, koji imaju za svoju obranu prirodnu tvrđavu, svoje gore bez pada i vode. Teških neprika puta prevažanju moderne vojske i njezinih tipova takovo zemljište. Tromoj modernoj vojsci stoji nasuprot gipkost i izmicanost lakopetih crnogorskih opančara.

Teško je od njih obraniti osobito prednje i stražnje čete, dok oni uvijek utmiču pred glavnim četama, da ih povuku u klanice ili u takvu kotlinu med bregovima. Većim četama nijesu Crnogorci sposobni da se opru. Nikita kušao je modernizirati svoju vojsku, ali Crnogorac ne će da plele kolac na ino nego njegov otac; on je kao stvoren samo za mali rat, gerilni. Pokus s evropskom taktikom izjavio se potpunom pad Skadrom i na Bregalnici. Formiranje moderne vojske ne ide Crnogorcima u glavu, jer se ih ne može dalje usavršavati u vođenju rata, van iz njihovih tradicija.

I 1912./13. godine proslavili su Crnogorci svoju hrabrost i preziranje smrti. Nije ni čudo, jer maleno crnogorsko dijete uvijek sluša i najčešće upotrebljava rečenicu: "sto misliš, ja se ne bojim" — "ne boj se, nije me od tebe strah", makar bio njegov protivnik veći i jači.

Iza krvavih gubitaka u balkanskim ratovima i proti Albancima kruto je opao broj za broj sposobnih Crnogoraca. Ni nova dobivena područja u Sandžaku i sjevernoj Albaniji nijesu sasvim nadoknadila silni broj poginulih.

Sada im vojska došije najmanje 40, a najviše 50 hiljada boraca. Ali i njima treba pribrojiti još nešto Srba, što su pred austrijskom vojskom u Crnu Goru utekli. Broj Srba medju crnogorskim četama sve to više raste.

Po svemu tome imat će naše čete na razmjerno uskoj fronti dosta jakе čete protiv sebe. U teoriji, čake bečki list "Rundschau", po kojoj ovaj članak do nasom, ima Crna Gora dosta branioaca; ali ih je naša ofenziva potisnula s nekih mjesta i napreduje po primljenim vijestima sa ratista.

Spaljivanje poginulih u ratu.

Crta iz ratne povijesti. — pripioć B'

Po tužnim onim krajevima, u kojima su bijesnili i još bijesne nemile krvave borbe, donoseći smrt tisućama i tisućama ratnika, vidjevaju se gotovo na svakom koraku grobni humci, pod kojima snivaju vječni sanak klonuli mrtvi junaci bilo pojedinice, bilo u skupinama. Tu leži prirode vojnik u čenika, ondje prijatelj do neprijatelja, ta smrt je izjednačila bila sve bez razlike. I tozima, koliko će i koliko roditelja iza svršetka rata hriliti do ovih pripisih i jednostavnih mogila, da iskazu posljednju počast i izručte bolnoga srca posljednji poglav svojih mnogina i dragima, tješeti se barem tim, da im mrtvi ostanci potivaju u materij zemlju, iz koje će ih jednom dignuti glas nebeske trublje.

Tako danas. No povijest nam je sačuvala primjera, da nijesu mrtvih ratnika svagdje zakopali u zemlju, nego ih — pogotovo kad je bilo vremena mnogo uguinulih — spaljivali. Činili su to ili iz zdravstvenih razloga, da se primjerice ne raznesu kužne bolesti, ili pako radi toga, što nije dostajalo vremena, da ih barem kako tako dostojno sahrane.

Ne spominjući stare narode navest ćemo ovdje nekoliko takovih primjera iz novije doba.

